VI.

Zamonszky ezen a reggelen már a huszadik cigarettáját dobta félre, félig elszívottan.

Íróasztalán fenyegető magasságú aktahegyek meredeztek. Ez elvette minden jókedvét. Gyűlölte a betűt. A kastély összes szobái közül ezt – a dolgozószobáját – tartotta legellenszenvesebbnek, hová csak havonkint egyszer, a birtokok intézőinek összeülését megelőző napon tette be a lábát. Ilyenkor sokszor alá kellett írni a nevét. Tulajdonképp minden felterjesztést át kellett volna olvasnia is, de erre sohasem gondolt. Találomra kihúzgált egy csomót az ügydarabok közül s dühös tollpercegetéssel alákanyarította. A megmaradtakra pedig egyszerüen rácsapott:

– Semmi se lesz belőle! Mondják meg a jószágigazgatónak!

Az elintézésnek ebből a furcsa módjából aztán sokszor igen fonák dolgok sültek ki, melyek végtelenül elkeserítették őméltóságát. Nehány intéző, vagy gazdatiszt kegyvesztett lett. Értelmetlen, becstelen nép! Valamennyi hülye és tolvaj! Ez volt a véleménye róluk. Szekvesztrumba kergetnék a birtokot, ha az ősi föld nem győzné olyan derekasan!

Szekvesztrum! Roppant mumusa volt ez a szó, melynek ugyan nem ismerte a maga teljes belső jelentését, de az elődöktől átöröklött ideges félelme – épp ezért – annál nagyobb aggodalommal kerülgette. Tudta, hogy kényelmetlen, hogy különböző megkötöttségekkel jár s ez épp elég ok volt arra, hogy gyűlölje.

Most keresztbevetette lábait és tokjáig belevágta a tintába a tollát. Nagy sóhajtások közt aláírt vagy nyolc ügydarabot, akkor megállt. Eszébejutott, hogy ezen az idegőrlő munkán könnyíteni lehetne! A

hivatalokban – hol unatkozó napjaiban megfordult – látta, amint egy írnok bélyegzővel aláütögette az ügydarabokat.

Persze! Erre a fáradság-megtakarításra őt senki sem figyelmezteti! Ugyan ki is gondolna rá, hogy őt valami fölösleges munkától megkímélje?! Sőt bizonnyal örvendezik ilyenkor az egész fizetett rablóbanda, amiért – hozzájuk hasonlólag – orrával szántja a papirost!

Nos, hát majd nem fognak örülni! Majd fog ő csináltatni magának egy ilyet legközelebb. Gumiból, vagy amiből már szokás. Csinos ébenfanyél, a címer rajta... De nem! Ez dörzsölné a tenyerét. Csak egyszerűen hát. Egész simán!

Önkéntelenül kezeire nézett. Feketék voltak. Őméltósága képtelen volt írni anélkül, hogy össze ne tintázza magát. Pedig úgy irtózott ettől a pocsék folyadéktól, mint némely hisztériás leány a vértől.

Széttapogatott az asztalon valami után, hogy letörülhese a most még friss nyomokat. De semmit sem talált, csupán egy garmaz kékfekete aktakötöző zsinór hevert a vonalzó alatt.

Kézbevett egyet, megnézte.

A galandok mindkét végét gondosan kirojtozta az aprólékos hivatalnoki tisztelet. Ámde a végek friss vágásról tanúskodtak, s ez most felbőszítette.

Dühösen vágott a csengőre:

– Pepi, a Bernáth urat!

A komornyik eltűnt. Távolabb nehány teremmel – ahol a különböző szakelőadók vidám pletykával tolták az időt – lúdbőrös megütközést keltett a váratlan ad audiendum verbum. Rendszerint békén hagyták öket. Bernáth, akinek a parancs szólt, olyan nehezen vált el a székétől, mintha gyökeret eresztett volna belé.

– Fogadja őszintémet! – kajánkodott Háberfeld, a főerdész, aki már ismerte a dörgést.

Bernáth nagyon zord fogadtatásban részesült. Zamonszky nyomban magához intette.

– Mi ez? – kérdezte és felélóbálta a galandokat.

Az ember apró madárkoponyájára nehéz verejtékcseppek ültek ki. Különös tulajdonsága volt a bőrének, hogy foltokban tudott izzadni.

– Mi ez?! – csattant föl újra Őméltósága.

Az arcán megjelenő vörös foltok mutatták, hogy csakugyan sikerült magát komoly méregbe hajszolnia.

Bernáthnak ezúttal tényleg vallania kellett.

– Aktakötöző zsinórok, méltóságos uram... – felelte, de már összekoccantak a térdei.

– Úgy-úgy! No nagyon kedves! Nézze csak meg jobban! Mit lát rajtuk!

Bernáth kezébevett egyet. Hidegek, merevek voltak az ujjai.

Szentisten, mit kell most látnia?! A galandokon nem volt semmi feltűnő.

– A magas Zamonszky ház színeit, méltóságos úr – dadogta bizonytalanul.

Az uraság visszakacagott rá. Epéből, veséből jött a nevetése:

– És a hivatalnokaim tékozlását! Tegye csak hozzá!

Azzal hátravetette magát karszékében s a szép, kemény szája köré inkvizítori kegyetlenség ült. Kinyilatkoztatásszerűen mondta, fölhajítva a meghánytorgatott zsinórok egyikét:

– Egy ilyen galand van fél méter hosszú! Fél méter, ha nem hosszabb! Mármost. Számítsa! Vegyük hogy havonta nem több, csak ötven, száz ügydarabot hoznak elém. Százszor fél méter, az... az százfélméter: annyi mint ötven méter. Egy évben kitesz hatszáz métert. Mit pocsékolnak maguk csak kötözőzsinórban, tíz év alatt! Mi? Maguk megeszik, maguk szekvesztrumba kergetik az uradalmat!

Bernáthnak elfogyott a szó a szájából. Fejbőre – talán érzelmeinek kivetítő tükre – mintás lett a verítékfoltoktól.

A felzúdult hangból annyi penzióbaküldés fenyegetett ki...!

Zamonszky elégedetten mosolygott. Szeretett volna többszörösen kezet rázni önmagával ezért a sikerült fellépésért. Látni fogja a sok tolvaj bitang, hogy ért a dolgokhoz! Hogy belelát a kártyáikba!

Hanyagul intett a kezével:

– Vigye és ezentúl alkalmazni fogják nekem a használt zsinórokat is! Elmehet.

A hivatalnok hajlongva hátrált kifelé. Azonban még mielőtt elérhette volna az ajtót, Őméltósága mást gondolt s utána kiáltott:

– Izé...! Jöjjön csak vissza!

Az ember megadóan sóhajtott.

– Parancsoljon velem méltóságod!

Zamonszky köhécselt, mintha tüdejébe porlott volna ez a roppant szervilizmus. Már korántsem volt olyan éles, szúró a nézése. Olykor nyugtalanul rándult oldalt a feje, míg tekintete végre leszállt az aktatorony tetejére. Rámutatott:

– Nem lehetne ezt valahogy...?

Bernáth arcán kisütött a nap.

– Hogyne! – kapta el lábát fél útban a kisejthető óhajtásnak, pedig még azt sem tudta, mit kívánnak tőle.

Zamonszky fölállt.

– Akkor vigye!

Az ember visszaijedt előbbi rémületébe. Kezdte látni a maga ásta kút fenekét.

– És a holnapi ülés....? – kérdezte elveszetten. A lovag összevonta sűrű szemöldökét.

– Nem lehetne elhalasztani?

– Nem.

Mintha saját lényéből is magával sodort volna egy darabot ez a kénytelen válasz, Bernáth egész kicsi lett. A másik zsebretett kezekkel mérte föl a rácsukott oroszlánketrecet.

Egyszer csak hirtelen megállt előtte.

– Szóban fogja előterjeszteni a dolgokat!

Látszott rajta, hogy örül az ötletének. A hivatalnok is megpróbált elhelyezni egy tapogatódzó mosolyt.

– Igen, igen –, mondta mohón – méltóságodnak kitűnő eszméi vannak!

Zamonszkyról elegáns magától értetődéssel hullott le a bók. De legott ismét elkedvetlenedett.

– Csak gyorsan, gyorsan és csak a legfontosabbat!

Bernáth – mint pondró az almába – félig már be is fúrta magát az akták közé.

– Itt volna méltóságos uram legelőször is a parasztbérletek ügye.

Az uraság megadólag szánta rá egyik fülét.

– Nos, mi baja megint ennek a csőcseléknek!

Ebbe a gyűjtőfogalomba sorozott mindenkit, aki nem volt arisztokrata.

A hivatalnok belehadarta leckéjét a föllevelezett papiroslapokba.

– Méltóságos uram, a parasztok bérlete lejár. Igen. Lejár. Meghosszabbítást kérnek, sőt újabb bértagokat is. Úgy áll a dolog…

De nem fejezhette be. A szomszéd kabinetben – mint gúnyos közbekacagás – csendült meg a házitelefon. Egyidejűleg a magántitkár lépett be.

– Méltóságodat kéretik egy percre... Igen sürgős...!

És nem csupán szájával, de egész mivoltával hangsúlyozta oda a sokatmondó szót:

– A Vadászlakból!

Zamonszky türelmetlenül mozdult. Aztán ismét megállt. Feszengett, a hivatalnokra nézett, aki gomba módjára sárgult az akták árnyékában, Búbja tetején aggodalmasan gyöngyözött a kopasz fejbőr.

A lovag bajuszát harapdálta.

– Nem megyek –, vetette oda aztán. – Most... Igen... Később...! Csak mondja meg neki...!

A titkár indult.

– Várjon! Mit nyargal! – rivallt rá. – Mégis, inkább ne mondjon semmit... Azaz...

Dühösen legyintett.

– Eh, bánom is én! Csináljon, amit akar! Hagyjanak nekem békét!

Hátatfordított és ingerülten ismét járkálni kezdett.

Bernáth alig mert megszólalni:

– Méltóságos uram, vagyok bátor megjegyezni: a parasztok ingerültek.

– Vigye el őket az ördög!

– Igenis. Bár elvinné! De nem viszi. Itt maradnak és nyugtalankodni fognak, mint mondani volt szerencsém. Jómódú, elszaporodott parasztdinasztiák, terjeszkedni akarnak. Földet szeretnének, mert a pár holdas kisgazdáktól már összevettek, amit lehetett. Ez a nép földönfutóvá lett. Igenis. – És hangosan nyelt. – Kegyeskedjék